

107 7999

55

Р19Ср II 422.1

Р19 Ср II 422.1

300100

МЕТЕОРОЛОГІЙСКО ЗАВЕДЕНІЄ

у

С Е Р Б І И.

ОСНОВАНО

ВЛАДИМИРОМЪ ЯКШИЊЕМЪ,

Професоромъ у Кн. Сербс. Лицею и многій учены
Дружства членомъ.

У БЕОГРАДУ,

Книгопечатня Княжества Сербскогъ.

1857.

783353
Инв.бр.....

Прошла 1856. година остаће достопамятна у летописима напредованя наше народне просвете и томъ причиномъ, што в у истой години новъ вданъ научный институтъ у нашемъ отечеству основанъ. И Србія се сада дичити може са многобройнымъ метеорологійскимъ становима, као — може-быти — мало коя држава, а премного ій има, где се за ово іошъ до-сада ништа предходно ние радило. Предаваюћи ученымъ людма получене податке, већъ напредъ осећамо, да ћемо ій яко обрадовати, а у исто време и за наше ій отечество neodолжво заузети, кое толико значи, као гадъ бысмо му задобили снажны политичны рачителя и моралны покровителя: ерь на западу су данасъ учени люди руководители явногоъ мишлѣня, пакъ тимъ и на дела свой правительства непосредный упливъ упражнаваю.

Іошъ за времена могъ академичкогъ живота схватіо самъ савршено благотворне последице, кое за народну привреду проистичу изъ точного познаваня климатичны одношая єдне землѣ. Нарочито поднебіє има решителногъ уплива на разновидность и количину производа царства бильногъ а одъ части и животиньскогъ, ово се пакъ у важной єдної грани приватне привреде може свакій дані примети-ти. Вративши се пре десетъ година у предраго о

течество, с-места, поредъ продуженогъ проучаваня народно-привредны дела, и као забаве ради, започнемъ и погодописна бележеня, одъ кои є доста већъ у „Гласнику“ печатано, а нарочито пространо у управо сада изишавшой осмой свески овогъ єдинитогъ научногъ органа у србскомъ княжеству. У то исто време, т. є. съ почеткомъ 1848. год., и многе су друге државе почеле радити погодописне послове, дотле само на поєдине градове ограниче-не, као: Русія, Пруска и Аустрія, пакъ о томе су већъ и драгоцена дела на светъ издаде. Да быхъ многа теоретична само правила науке о народной привре-ди сходніє цели употребити могао, пакъ по прили-ци и практично обрATIO, нетумараюћи по помрчини двоумлѣня, но лучу известности за пратиоца имаю-ћи, одмахъ се одамъ и на проучаванѣ државопис-ны истина наше политичне задруге, пакъ ако самъ у томъ и непрорачунѣне муке поднети морао, то се ипакъ баремъ съ чистомъ савести тешити смемъ, да є мой трудъ съ успехомъ увенчанъ, а получена на-родно-економна начела бистра су као кристаль. Ста-тистична надлежательства играю у државной машини тако важно коло, да їй се данасъ ни єдна христїян-ска влада лишавати несме, єрь као што великій какавъ трговаць безъ доброустроєногъ кнѣгковод-ства съ пола само успеха радню свою води, исто тако и данашня правительства никакавъ проєктъ за-кона пре у животъ непуштаю, докле се дотичне статистичне истине за советъ незапытаю и добро нерасуде. Изъ подобногъ побуђеня и я самъ іошъ пре шесть година нашемъ високомъ правительству поднео предложенѣ о устроєню статистичногъ би-ро-а, али се оно по своіой важности нїє могло оце-нити, ямачно изъ узрока, што недостаю довольни явни фондови, кои се за издржаванѣ реченогъ над-лежательства употребити имаю. Међутимъ я у пред-

узетој радњи истраживања статистичны подадата: ка нашегъ отечества ни-мало неклонемъ духомъ, већъ шта-више сасвакомъ изнађеномъ економномъ истиномъ и већу ревностъ за одкриванъ друштвени поява развіемъ, сачиняваюћи притомъ следства пуне комбинаціе. Не толико случайно, колико по сродству занимања управляюћи се, и многа друга правительства споише свое метеорологійске институте са статистичнимъ надлежателствима, као: Прусска, Виртембергъ и т. д., те тако я іошъ и већій моралный нагонъ добіемъ, да од-давна већъ здружена статистична и метеорологійска испытывања и разгранамъ по мери мои матеріалны и душевны сила, очекиваюћи међутимъ за поменуте послове и већій полеть помоћи високе власти земальске.

Срећнимъ за мене догађаємъ, у следству преиначеногъ расположения предавања учебны предмета у княжеско-србскомъ лицею пре две године, улучимъ прилику путовати по западной Европи научне цели ради, те тако за єданъ заосталый предметъ оставивши заступника у предаваню, скоро десетъ месецій проведемъ на путу по Италији, Француской, Белгіи, Германіи и Аустріи. Поцрпена научна знаня наградила су ми многостручно поднесеный трудъ, као што ми є и сабрано искусство далеко дражіє одъ потрошеногъ матеріалногъ блага. Томъ приликомъ ползовао самъ се уєдно, да и наше, истина споро напредуюће учено друштво, пакъ тимъ посредно и наше мило отечество упознамъ по страномъ свету. Ученымъ академіяма у Млетцима, Милану, Турину, незабравльномъ Флоренцу, Паризу, Бриселу, Минхену и Бечу предамъ на даръ друштвеный органъ „Гласникъ“, као првенаць србске књижевности у Србіи, пакъ тимъ скопчамъ и књижевну узаймность наши списателя са образованомъ Европомъ. Обвезателна честитаня и по-

хвалителна ободраваня одъ езгре европске просвете была су одговоръ а и духовна награда пишущимъ юнацима майке Шумадіе.

Између осталы разговора по струци народопривредной и државописной, са властнимъ у предмету мужевима, саобштавао быхъ їймъ и мою давнашню намеру, што се тиче заводеня погодописны станова у Србіи, на кое самъ само одобраваюће и ободраваюће мишлѣнїе са похваломъ получїю, да се таква предузећа съ великомъ користи за науку у слабо испытаномъ полуострову хемускомъ што пре и у дело приведу. Међутимъ я самъ и многе препоруке просто изоставити морао, као: сматраня съ барометромъ, избиранїе планински точкїй за термометаръ, и т. д., почемъ самъ увидїю, да се тиме увеличава трошакъ безъ равне вредности у практичномъ употребляваню за їошъ слабо научену публику као што є наша. Съ ветераномъ естевены наука, г. *Кетеломъ* у Бриселу, такође самъ разговоръ водїю, пакъ изъ тогъ самъ града и позивъ на саотечественнике пустїю, да се за негованїе физикальны наука, нарочито метеорологїе, спреме. У Бечу, као найближемъ нама научномъ централномъ месту, обратимъ се на тамошнїй метеорологїйскїй институтъ, помоћи нѣговогъ чиновника, др. *Лукаса*, наручимъ и све за метеорологию нужне инструменте за двадесетъ станова у нашемъ отечеству. Овомъ се чиновнику мое предузеће тако омилило, да є свою службу оставляюћи, издавао наручбине за грађенїе оруђа, уобште веселїю се као да се нешто оснива за вечность. Изъ узрока што се изискує велика єднообразность у инструментама, исти тако брзо нису готови могли быти, па тако самъ првїй транспортъ текъ предъ Ускрсь прошасте године добїю, и то не много више него за десетину станова.

Написавши, као што самъ по свомъ благорасуђеню за сходно цели држао, настављѣнъ будућимъ србскимъ погодописательима, кое єи у осмой части „Гласника“ већъ печатано, кренемъ се првы дана Априла месеца на путъ, пунъ уверења, да ћу у предузетој намери савршено успети. Другчієние могло ни быти. Многи мои приятели, међу којима и саученици, во много више приятели и негдашњи другови могъ почившегъ отца, съ усхићенѣмъ поздравляху мое лепо предузеће, изушћуюћи и по гдекою, за патріота умиляту речъ. Неописана є была готовость, којомъ су избрани бележители примали инструменте на рукованѣ, тако, да су се неки свойски жалили, што су као начули да ће їй други у послу заменити. Докъ їймъ съ почетка їошъ наравъ схватио было нисамъ, напоминаю самъ, како ће неку, истина не велику новчану награду за свой трудъ имати, на кое бы сви безъ разлике са некимъ поносомъ: „ниє нужно“ одговарали, чимъ су ме не мало збунѣивали, еръ су као прави србски синови тимъ само казати хтели, да не каквомъ смртномъ, но обштемъ отечеству услуге чинити решаваю се. Ова се къ науци наклоность яснїє и тимъ доказує, што су многи, само по писменой препоруци, ишли у станове већъ радеће, тамо инструменте примали и у рукованю съ нѣма упражнявали се, нежалећи труда, нити трошка штедећи. Недобивши сва оруђа наеданцутъ, но одъ времена на время, многи одъ саотечественника, изъ свїю разреда друштва, указивали су ми приятельство, што су безъ икакве награде, єдинствєно изъ любви къ отечеству и къ науци, инструменте у избранє станове носили и тамо їй невредимє предавали. Хвала їймъ свуда и свагда.

У првомъ, изъ Брисела на Видов-данъ 1855. год. изданомъ позиву назначїо самъ дванаєсть станова

за погодописна бележениа у нашемъ отечеству, но приспевши у Бечъ и разабравши, да у Аустріи таковы већъ више одъ стотине има, следовательно на близу 100 четвероугольны миля по една, а я се решимъ да їй двадесеть заведемъ, како бы се и мы похвалити могли, да неке науке ревностніе одъ други народа негуемо, пакъ заиста ни єдне землѣ іошъ нема, у коіой бы погодописни станови чешћи были одъ наши, почемъ ћемо већъ на четрдесеть миля брояти єдну. Међутимъ сви станови іошъ нису подпуно оруђима снабдевени, будући да та у скупномъ брою іошъ изъ Беча ни стигла нису, али се поуздано надамъ, да ће наши станови найдалѣ крозь по године у пуномъ брою свимъ нужнымъ инструментима метеорологійске опыте чинити.

До-сада имамо деветнаестъ радећи станова, кои намъ концемъ свакога месеца, по новомъ календару, своя известія редовно шалю. Имена и характеръ гг. бележителя ово су:

1) *Максимиліянъ Ханткенъ*, рударскій земльомеръ у Майданпеку; 2) *Стефанъ Мачай*, варошкій лекаръ у Шабцу; 3) *Владимиръ Іовановићъ*, правит. економъ у Топчидеру; 4) *Живко Стоиловичъ*, телеграфиста у Крагуєвцу; 5) *Іованъ Антонієвићъ*, телеграфиста у Алексинцу; 6) *Стефанъ Николаєвићъ*, телеграфиста у Ягодини; 7) *Панта Поповићъ*, ѱаконъ и учитель у Тополи; 8) *Андрія Буђевацъ*, старіи учитель у Карановцу; 9) *Живко Ковачевићъ*, старіи учитель у Пожаревцу; 10) *Іованъ Царєвићъ*, старіи учитель у Крушевцу; 11) *Милошъ Гавриловићъ*, старіи учитель у Лозници; 12) *Светозаръ Ђорђевићъ*, старіи учитель у Валъву; 13) *Спиридонъ Поповићъ*, старіи учитель у Ужицу; 14) *Стефанъ Миросављєвићъ*, старіи учитель у Чачку; 15) *Стефанъ Костићъ*, старіи учитель у Брусници; 16) *Іованъ Миловановићъ*, учитель у Рашкой; 17) *Милія Поповићъ*,

учитель у Неменикућама; 18) *Михаилъ Николићъ*, учитель у Убу; 19) *Александеръ Радовановићъ*, учитель у Паланци, и 20.) *Ћира Мирковићъ* Управитель Гимназіе Неготинске.

Прва два господина већъ и по имену познати се могу, да су само прирођени Срби, али чинећи погодописна сматрања, самимъ деломъ показую, да свое ново отечество любе, почемъ му у Европи важность и име подићи труде се.

Друга су четворица млади и ревностни србски чиновници, кои сећаюћи се искрено саобштены їмъ знаня известителъмъ, у найвишемъ србскомъ училишту, на найплеменити начинъ ударъ съ негованъмъ омилъне му науке вратити стараю се.

Сва пакъ остала господа спадаю у редъ најчеститіегъ и најпатріотичніегъ нашегъ друштва, кое се за малу награду служби наше православне цркве и храма минервиногъ посвећуе. Учителѣ су сви безъ икаквогъ изузетка примали понуђена оруђа, пакъ при свему томе, што међу њима и таковы има, кои подобна оруђа никадъ пре тога ни видели нису, — но ово неслужи їмъ за прекоръ —, ипакъ се употребляваню исты срцемъ и душою одаю. Изборъ особа, спремаюћи се за учительско званіе, ние лака стваръ, па кадъ онако добродетелне и за свой позивъ пунолетне мужеве видимо, то неможемо пропустити, да непризнамо вештину и беспристрастность гг. главны управителя школа, мога почитаня достойногъ пре двадесетъ година у Крагуевцу бывшегъ професора *Петра Радовановића*, и патріотичногъ књижевногъ саделателя *Милована Спасића*.

До данасъ имамо већъ и осмо погодописно известіе, и то за месецъ Декемберъ, кое овде у целости саобштити за дужность држимъ:

I. Топлота воздуха по Целзиусу.

Брой	Станъ.	найвиша, с т е п е н і й.	найнижа,	средня.
1.)	Лозница	6·74	2·63	4·68
2.)	Крагуевацъ	5·76	2·60	4·18
3.)	Валъво	6·14	2·10	4·12
4.)	Пожаревацъ	5·56	1·64	3·60
5.)	Убъ	7·45	-·84	3·30
6.)	Карановацъ	6·55	-·21	3·17
7.)	Крушевацъ	6·03	·26	3·13
8.)	Брусница	6·51	-1·17	2·67
9.)	Београдъ	5·05	·05	2·55
10.)	Ягодина	6·31	-1·31	2·55
11.)	Шабацъ	4·11	·48	2·30
12.)	Майданпекъ	3·88	-2·50	·69
Србія		5·83	·31	3·07

Лозница, найближе теплымъ югозападнымъ ветровима лежећа, и најблажію е климу у месецу Декемберу пр. г. год. имала, а Майданпекъ најстрожію, изъ узрока, што е одъ свою овде означены места најузвишеніи а и најдалъ западно лежи. Судећи по девето-годишњимъ у Београду полученымъ у истомъ месецу податцима, прошлый се мѣсець Декемберъ показао доста благогъ карактера.

Г. Ханткенъ бележи топлотомеръ свакогъ сата одъ 6 у ютру почевши пакъ до 11 у вече, а такође и воздухомеръ, но о овоме ћемо на другомъ месту говорити.

II. Станъ неба и III. воздушни появи.

Брой	Станъ.	Д а н а ведры, прозрачны, облачны, ветров., маглов.				
1.)	Валъво	13	10	8	9	12
2.)	Крушевацъ	12	8	11	3	1
3.)	Крагуевацъ	10	12	9	4	1

4.) Београдъ	9	15	7	6	4
5.) Шабацъ	7	10	14	3	11
6.) Брусница	6	13	7	6	4
7.) Карановацъ	6	19	6	11	8
8.) Ягодина	5	18	8	7	1
9.) Убъ	4	21	6	8	—
10.) Пожаревацъ	2	20	9	11	2
11.) Майданецъ	2	20	9	11	10
12.) Лозница	1	23	7	3	—
Србія	6	17	8	7	5

Што се тиче ведрѣ дана, имао ѿ ѣ мѣсець Декемберъ пр. г. у средню руку, али облачны сасвимъ мало, кое се већъ и високомъ температуромъ довольно обяснява.

У овомъ мѣсецу ние често бывало ветрова, а одъ седамъ назначены была су: 4 югъ, 2 кошава, 1 маџарацъ. ГГ. бележители веле: да ѣ између 26. и 27. владала велика олуя, коя ѣ у Рашкой кровове съ кућа свальивала, тако су у Чачку и Брусници мунъ севале, у Рашкой, Ужицу и Майданпеку и грмлявина се чула, а у Чачку изливъ Мораве тако ѣ было якъ, да ѣ одъ нѣ више одъ 100 кућа у води огрезло. — Магле ѣ сарамерно такође мало было.

IV. Атмосферскій талогъ.

Брой.	Станъ.	Д а н а			Париски линія.		
		вишны,	снежны,	скупа	више,	снега,	скупа.
1.) Ужице		12	2	14	35.82	4.90	40.72
2.) Чачакъ		9	4	13	34.66	5.40	40.06
3.) Валъво		5	3	8	26.30	12.20	38.50
4.) Лозница		8	2	10	25.64	7.80	33.84
5.) Шабацъ		5	3	8	19.87	12.66	32.53
6.) Рашка		12	1	13	27.52	3.88	31.40
7.) Брусница		6	4	10	21.22	9.04	30.26
8.) Карановацъ		9	3	12	21.24	7.50	28.74

9.)	Убъ	11	2	13	21·24	6·46	27·84
10.)	Београдъ	10	3	13	17·23	7·73	24·96
11.)	Пожаревацъ	5	3	8	19·08	5·42	24·50
12.)	Топола	5	2	7	16·88	6·18	23·06
13.)	Крагуевацъ	7	1	8	17·02	2·80	19·82
14.)	Космай	7	2	9	15·16	2·90	18·06
15.)	Алексинацъ	8	2	10	11·24	6·40	17·60
16.)	Ягодина	8	3	11	11·86	4·84	16·70
17.)	Паланка	7	3	10	9·18	6·86	16·04
18.)	Майданпекъ	8	2	10	9·69	2·55	12·24
19.)	Неготина	6	5	11	4·68	1·38	6·06

Србія	8	2	10	19·24	6·15	25·39
-------	---	---	----	-------	------	-------

У овомъ мѣсѣцу было е число кишны и снежны дана као и обично, али талогъ е, судећи по више-годишњимъ београдскимъ податцима, са едномъ трећиномъ више накупљено. Збогъ узвишене своертикемперату мао е реченый мѣсѣцъ много више ише него снега, а требало бы да е сасвимъ обрат-но испало, ерь у Новемберу, кой е, истина, имао да-леко нижу температуру него у средню руку, а съ две трећине нижу одъ оне у Декемберу, кое се у Београду крозь десеть година ние случило, бы-ло е снега у ономъ размеру у комъ е кишъа у Декем-беру стояла къ снегу.

За многе одъ наши читателя одъ известне занимльи вости быће видити, у каквомъ су одно-шеню климатични появи у Француской у помену-томъ мѣсѣцу стояли, пакъ зато ій са онимъ у Србіи добивенимъ овде испоређуемо.

Србія.

Француска.

Београдъ.

	Г	о	д	и	н	а.
	1856.		7.		1856.	10.
Топлота	3·07°		-·08°		4·56°	3·45°
Талогъ	25·39"		18·13"		28·00"	25·44"
Дана: кишны	8		6		11	10

Дана	снежны	2	4	4	4
"	ведры	6	8	5	5
"	прозрачны	17	8	10	9
"	облачны	8	15	16	17

По овомъ достоверномъ прегледу судећи о-
вогодишній Декемберъ быо є у Србіи а и у Францу-
ской топліи него пређашњи година, но разлика є
кодъ насъ ипакъ већа. Талога є за чудо готово на-
еднако у обе землѣ нахватано, а количина се у Фран-
цуской среднѣмъ числу доста приближава, докле є
кодъ насъ знатно већа у прошлой години него
пређе испала. Дана съ атмосферскимъ талогомъ
было є у обе землѣ као и обично често као и ве-
дрине у Француской, одъ кое є опетъ у Србіи са
штетомъ облачны дана прозрачны много забеле-
жено.

Г. Мачай, погодописатель шабачкій, предуео
є, у следству мога предложєня, бележити долазенѣ
и опаданѣ реке Саве, кое є истина труданѣ али за
будућій водописъ Србіє и врло користанѣ посао.
Следећій прегледъ обясњава нѣгове опыте, чинѣне
у Шабцу.

Месець		Долазенѣ и опада- нѣ воде. Палаца.		Количина сакупљеногъ талога у Шабцу и Лозници. Одсекомъ.
Септемберъ		+	50.	37.13'''
Октоберъ		—	51.	2.63'''
Новемберъ		+	24 ¹ / ₂	31.65'''
Декемберъ	1 — 9	+	30	—
"	10—14	—	9	—
"	15—19	+	64	—
"	20—27	—	60	—
"	28—31	+	61	—
Одсекомъ		+	86	32.98'''

У кишовитомъ Септемберу и вода е са 50' на-
растла а у необычно сушномъ Октоберу са исто то-
лико опала. У Новемберу, истина сарамерно према
падшемъ атмосферскомъ талогу, Сава ние дошла,
кое се томъ причиномъ обяснява, што е у наведе-
номъ месецу, као што рекохъ, много снега нападало,
кон се тако лако збогъ и онако ячи него у Де-
кемберу мразова ни растопити ние могао. У Де-
кемберу пакъ и силна се киша излила, поредъ вла-
дајући южны ветрова.

У. Влажность воздуха.

Станъ.	Влагомеръ.		Влага. Напонъ паре.	
	сувы		миллиметра.	
	с	т е п е н и њ.	и	й.
1.) Брусница	5.14	3.08	70.30	4.92
2.) Лозница	5.60	3.90	75.49	5.47
3.) Ягодина	5.56	4.16	77.48	5.71
4.) Валъво	5.27	3.93	80.72	5.70
5.) Убъ	5.56	4.34	81.62	6.04
6.) Пожаревацъ	3.69	2.60	82.97	5.31
7.) Београдъ	4.48	3.58	86.33	5.81
8.) Шабацъ	3.64	2.77	86.37	5.51
9.) Карановацъ	5.19	4.27	86.48	6.08
10.) Крагуевацъ	4.57	3.74	87.85	5.93
11.) Майданпекъ	.69	.08	92.25	4.88
Србія	4.49	3.30	82.53	5.58

Збогъ владавше у Декемберу юговине, и у след-
ству тога истоплѣны велики гомила снега, было е
влаге у въздуху више него у предходећемъ месецу,
и ако е топлоте было више, съ пеняньмъ кое вла-
га обично исчезава. Влага е еданъ одъ поглавиты
узрока многимъ болестима, пакъ можда е доста и
она узрокъ, што е у Београду у Новемберу 49, а
у Декемберу 61 душа умрла.

Поредъ бележена топлоте воздуха, и преко данъ и преко ноћъ, вредно в чинити опыте и топлотомъ земль, а тако исто и са живомъ, изъ источника добивеномъ, водомъ. За ову цель неимаюћи згодне за у речи стоећій посао у Београду прилике, младый и благонадеждный правит. економъ у Топчидеру г. Владимиръ Іовановићъ понудио се, да температуру извора исподъ цркве свакий данъ бележи, те тако е и добио ове податке:

Д а н њ.	Топлота живе воде.
----------	--------------------

1—10	15.02°
11—20	13.88°
21—31	14.00°

Месецъ	14.30°
--------	--------

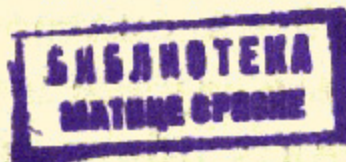
Докле е у Београду топлота воздуха $2\frac{1}{2}^{\circ}$ износила, дотле е у Топчидеру кладенацъ онакву температуру имао, као што е и Октоберъ месецъ ове године у Београду. Занимљиво е видити, како е ублажена топлота у Декемберу спрамъ предходебегъ месеца знатну реакцію и на подземность имала, почемъ у другой трећини знатно поладнивши вода у последной мало и отоплила се. — У осталоме лако може бити, да е жива вода у источнику јошъ најтоплиа преко целе године у назначеномъ месецу. — О топлоти унутрашности земль другій путъ ћу нешто прословити.

Ово су податци добивени многотруднимъ бележеньмъ двадесеторице приятеля србски, кои ће са свакимъ месецомъ и пространіе податке любительима наука естествены саобщавати. У самохвалномъ чувству усуђуемъ се изустити предъ саделательима, саграђанима а и предпостављѣнима, да ће продужена метеорологійска сматрања и цели сходно обнародованъ исты више научне наравствености нашемъ отечеству стећи у образованой Европи, не-

го што є и осниванѣ нашегъ найвишегъ учебногъ завода, лицея, могло проузроковати: ерь сушествованѣ овога предпоставля се у свакой напредной државной задруги као условіе нѣнога обстанка, као што и свака словесна тварь мора быти писмена, али новоподигнутый научный заводъ за метеорологію наше красне постойбине дає се уподобити зналцу светски вѣзика или философію негуюћемъ кнѣижевнику.

При заключеню овде изложеногъ, за много сръско срце поносногъ, известія, немогу да пропустимъ а да мою топлу благодарность неизявимъ сръбскомъ старомъ и многозаслуженомъ чиновнику, Г. Попечителю *Стефану Марковићу*, коме се мое предугеће тако омилило, да є за вредно држао кодъ више власти израдити да се поштомъ носе бесплатно погодописна известія.

У Београду, на св. Саву 1857.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Р19 Ср II 422.1